

Raport privind percepția tinerilor din raionul Soroca asupra corupției și riscurile acesteia

Autoare:

Dumitrița BOLOGAN,

juristă, doctor în drept, consultantă

în domeniul drepturilor omului,

reformei justiției, anticorupție

Raportul privind percepția tinerilor din raionul Soroca asupra corupției și riscurile acesteia

Raportul este elaborat cu suportul proiectului „Consolidarea Statului de Drept și a Mecanismelor Anticorupție în Republica Moldova” cofinanțat de Uniunea Europeană și Ministerul Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ), și implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ).

Analiza, rezultatele și recomandările din acest document reprezintă opinia autorului și nu reprezintă neapărat poziția finanțatorilor și a GIZ.

Cuprins

Introducere	3
Metodologie.....	4
Generalități	5
Constatări.....	7
Recomandări	28

Introducere

Raportul privind percepția tinerilor asupra corupției în raionul Soroca este elaborat în cadrul proiectului „Consolidarea Statului de Drept și a Mecanismelor Anticorupție în Republica Moldova” cofinanțat de Uniunea Europeană și Ministerul Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ) și implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ).

Partener al proiectului în regiunea de Nord este A.O. ”Pro Cooperare Regională”. La nivel local inițiativa ”TINERII-pot lupta împotriva corupției!” în raionul Soroca este implementată de AO Centrul de Resurse pentru Tineret DACIA.

Documentul are ca scop identificarea, ilustrarea și analiza opiniei tinerilor asupra fenomenului corupției și a riscurilor aferente acesteia în raionul Soroca pentru a determina posibilitățile de eradicare a corupției și tehnicile de sensibilizare a opiniei publice cu privire la fenomenul corupției.

Metodologie

În scopul realizării acestui studiu au fost expediate chestionare online tinerilor (fete și băieți) cu vârsta cuprinsă între 15 și 25 de ani din mediul rural și urban al raionului Soroca. Opiniile prezentate în datele statistice reprezintă viziunile a 200 de tineri din 6 unități de învățământ care și-au exprimat consimțământul să participe la acest sondaj. Adicional au fost intervievați în mod individual peste 10 tineri cu vârsta cuprinsă între 14 și 35 de ani, reprezentanți ai următoarelor categorii: elevi, studenți, tineri angajați ai sectorului public, tineri angajați ai sectorului privat, membrii ai structurilor reprezentative de tineret (Consilii Locale de Tineret, voluntari, lideri ai tinerilor), tineri șomeri care sunt în căutarea unui loc de muncă.

Tinerii au fost întrebați despre:

- percepția lor asupra fenomenului corupției;
- cum definesc conceptul de corupție;
- care consideră că este nivelul de corupție în raionul Soroca;
- cum evaluează gradul de încredere în instituțiile abilitate în lupta cu corupția;
- care consideră că sunt cele mai vulnerabile sectoare/instituții care sunt afectate de corupție;
- care sunt riscurile și efectele corupției asupra societății;
- care consideră că sunt posibilitățile de eradicare a corupției;
- care sunt tehnicile de sensibilizare a opiniei publice cu privire la fenomenul corupției.

Raportul include o analiză calitativă a rezultatelor obținute prin intermediul chestionării și intervieării tinerilor și prezintă constatări, recomandări referitoare la posibilități de eradicare a corupției și moduri de sensibilizare a opiniei publice cu privire la fenomenul corupției.

Generalități

În scopurile acestui raport considerăm necesar explicarea următoarelor noțiuni:

„corupție” – reprezintă folosirea abuzivă a puterii publice, în scopul satisfacerii unor interese personale sau de grup;

„mită” - sumă de bani sau obiecte primite, date ori promise unei persoane, cu scopul de a o determina să-și încalce obligațiile de serviciu sau să le îndeplinească în alt mod;

„conflic de interes” – situația în care subiectul declarării (funcționarul public, primar, director, președinte de raion, procuror, etc.) are un interes personal ce influențează, sau ar putea influența exercitarea imparțială și obiectivă a obligațiilor și responsabilităților ce îi revin potrivit legii;¹

„integritate” – capacitatea unei persoane de a-și desfășura activitatea profesională în mod etic, liber de influență necorespunzătoare și manifestări de corupție, cu respectarea interesului public, a supremației Constituției Republicii Moldova și a legii;

„corupere activă” – promisiunea, oferirea sau darea, personal sau prin mijlocitor, unei persoane publice sau unei persoane publice străine de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin, pentru aceasta sau pentru o altă persoană, pentru a îndeplini sau nu ori pentru a întârzia sau a grăbi îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcției sale sau contrar acesteia²;

„corupere pasivă” - pretinderea, acceptarea sau primirea, personal sau prin mijlocitor, de către o persoană publică sau de către o persoană publică străină de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin, pentru sine sau pentru o altă persoană, sau acceptarea ofertei ori promisiunii acestora pentru a îndeplini sau nu ori pentru a întârzia sau a grăbi îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcției sale sau contrar acesteia³;

---

¹ [Legea privind declararea averii și a intereselor personale](#)

² [Codul Penal al Republicii Moldova](#)

³ [Codul Penal al Republicii Moldova](#)

„acte conexe corupției” - exercitarea atribuțiilor de serviciu în conflict de interese, abuz de putere, exces de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu, neglijență în serviciu, îmbogățire ilicită, fals în actele publice, abuzul de serviciu privat;

„nepotism” – faptul de a uza de autoritatea sau de influența personală în favoarea rudelor sau a prietenilor; promovare prin protecția rudelor și a prietenilor influenți;

„favoritism” – sprijin acordat în exercițiul funcțiunii de către agentul public persoanelor fizice sau juridice la soluționarea problemelor acestora, indiferent de motive, care nu este prevăzut de actele normative și care nu întrunește elementele unui conflict de interese sau elementele unei infracțiuni;

„trafic de influență” - pretinderea, acceptarea sau primirea, personal sau prin mijlocitor, de bani, titluri de valoare, servicii, privilegii, alte bunuri sau avantaje, pentru sine sau pentru o altă persoană, de către o persoană care are influență sau care susține că are influență asupra unei persoane publice, persoane cu funcție de demnitate publică, persoane publice străine, funcționar internațional, pentru a-l face să îndeplinească sau nu ori să întârzie sau să grăbească îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcției sale, indiferent dacă asemenea acțiuni au fost sau nu săvârșite.⁴

---

⁴ [Codul Penal al Republicii Moldova](#)

Constatări

Sondajul de opinie a fost realizat în cadrul Colegiului „Mihai Eminescu” din orașul Soroca, raionul Soroca pe un eșantion de 200 de elevi cu vârste diferite. Intervalul de vârstă al respondenților a fost cuprins între 15 și 20 de ani.

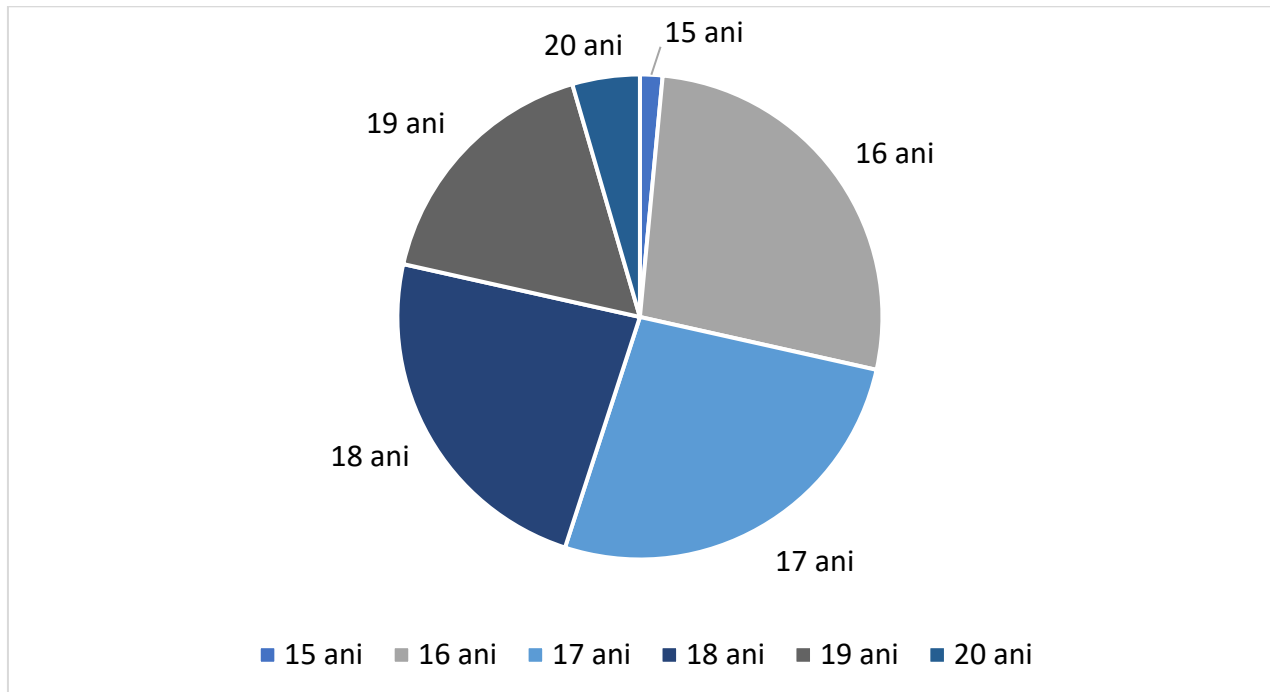

Figura 1. Intervalul de vârstă al respondenților (15-20 de ani)

78% din elevii intervievați au fost fete, pe când genul masculin a fost reprezentat de 22% din respondenți.

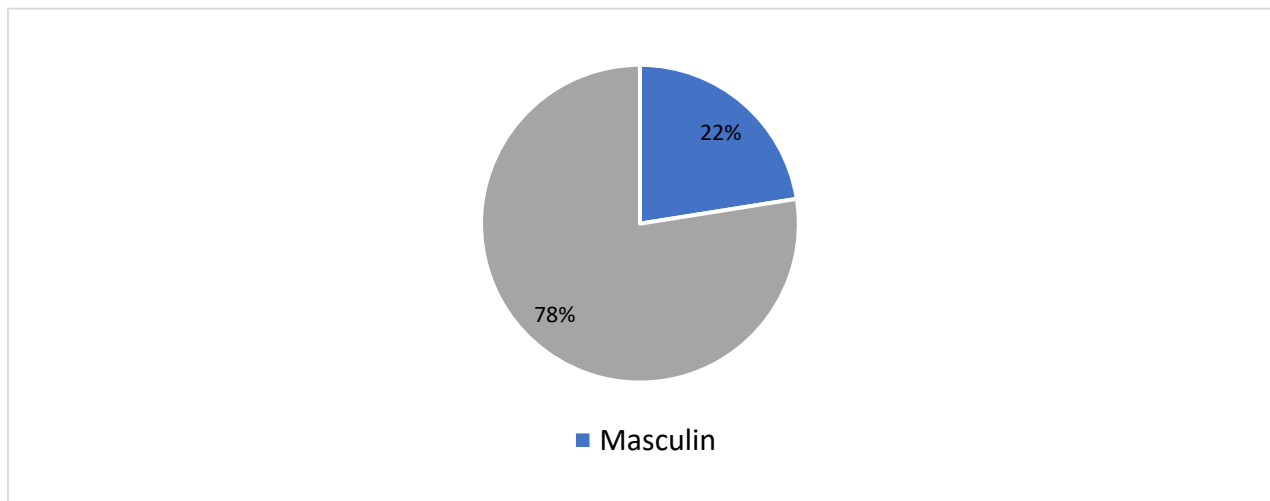

Figura 2. Genul respondenților (masculin, feminin)

Se poate ușor observa ca un număr mare (94) din totalul respondenților au indicat într-un mod evaziv ca și loc de baștină raionul Soroca, din rațiuni legate de confidențialitate.

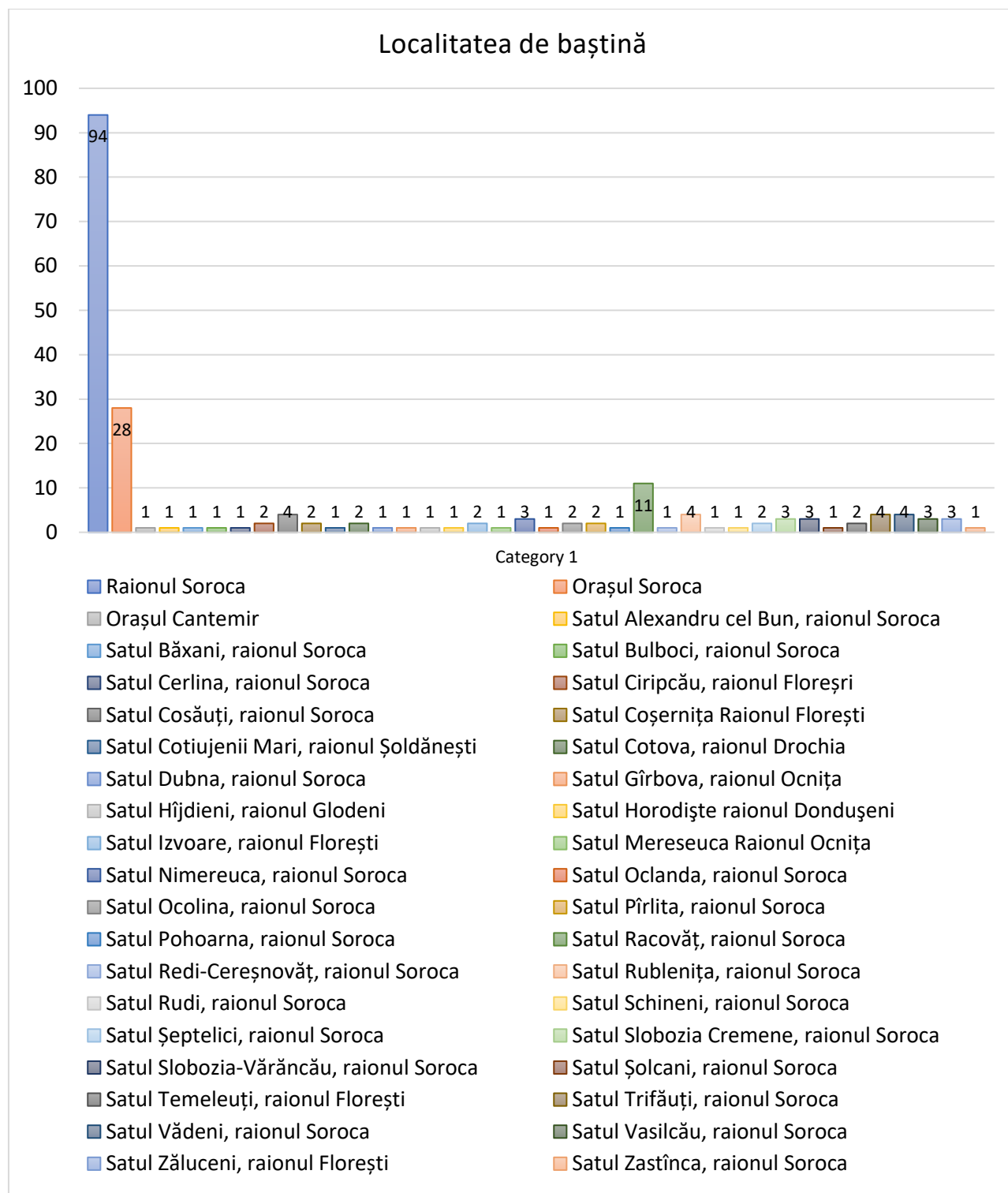

Figura 3. Localitatea de baștină a respondenților

1. Ce înțelegeți prin corupere?

31 dintre respondenți consideră că coruperea reprezintă *abatere de la moralitate*, iar 39 cred că reprezintă *pierderea integrității*. Peste jumătate (130) din elevii intervievați au considerat ca ambele variante prezentate ca opțiuni de răspuns reprezintă constituie o imagine adecvată pentru fenomenul de corupere.

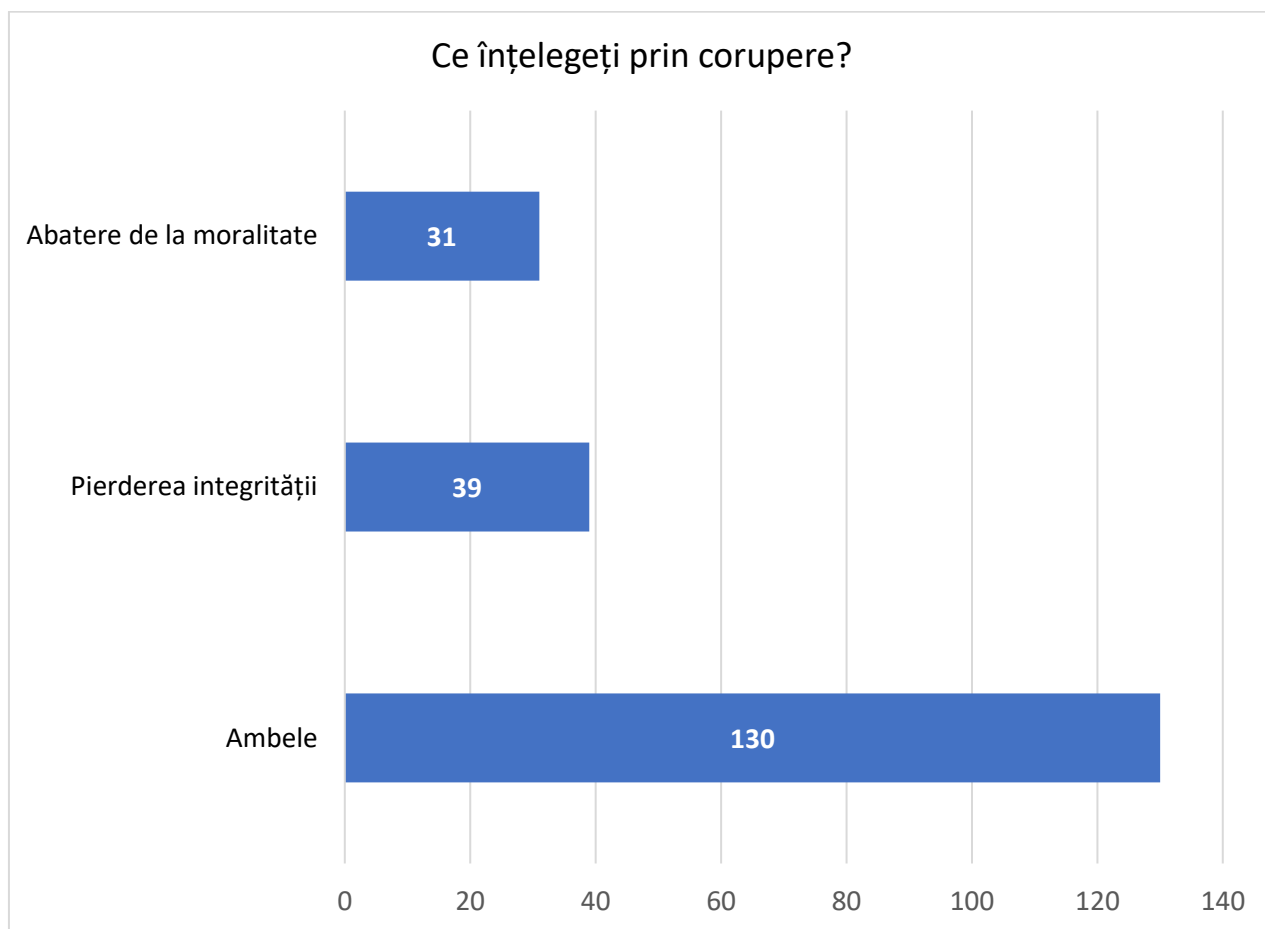
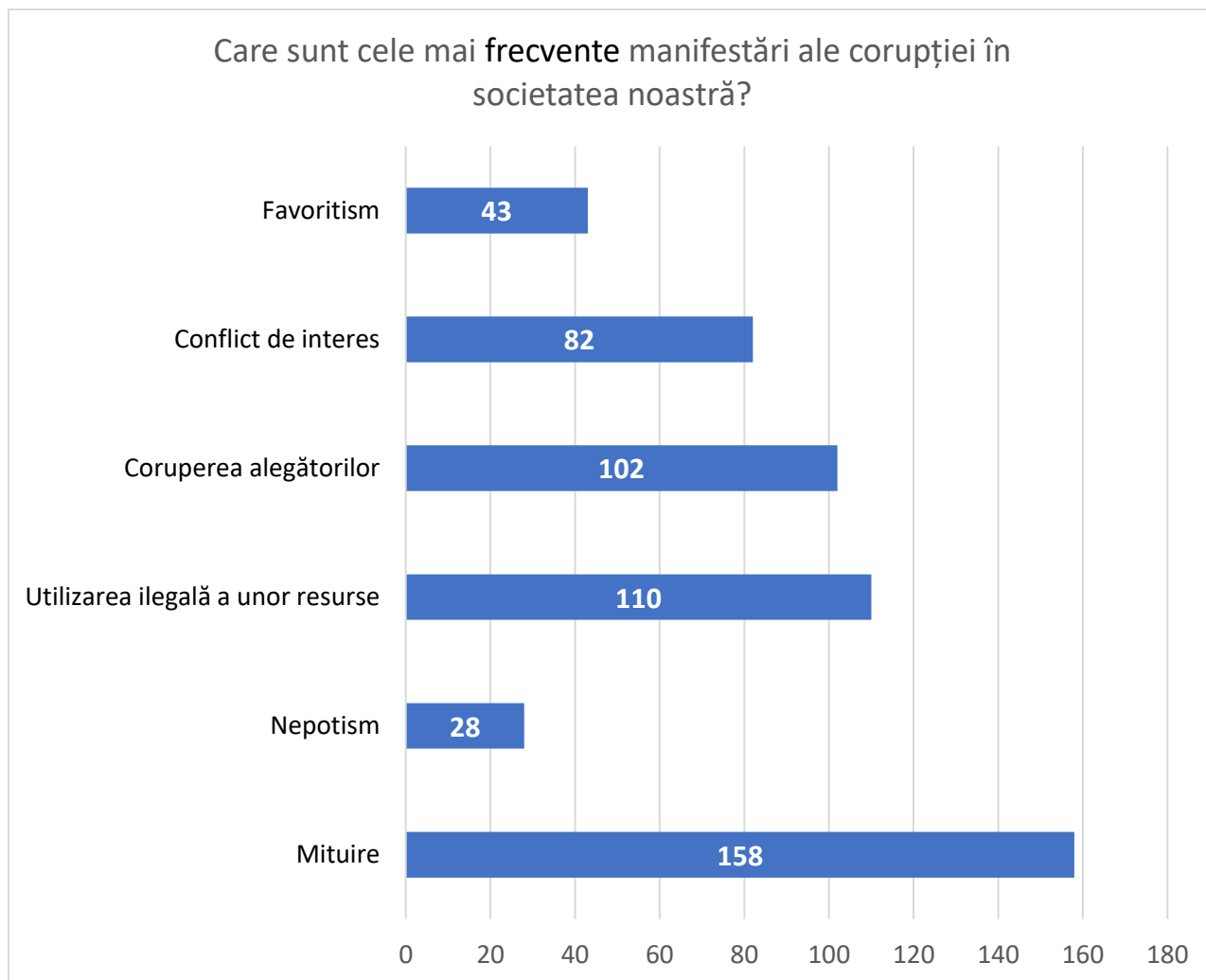

Figura 4. Răspunsuri (număr de elevi) la întrebarea: **Ce înțelegeți prin corupere?**

2. Care sunt cele mai frecvente manifestări ale corupției în societatea noastră?

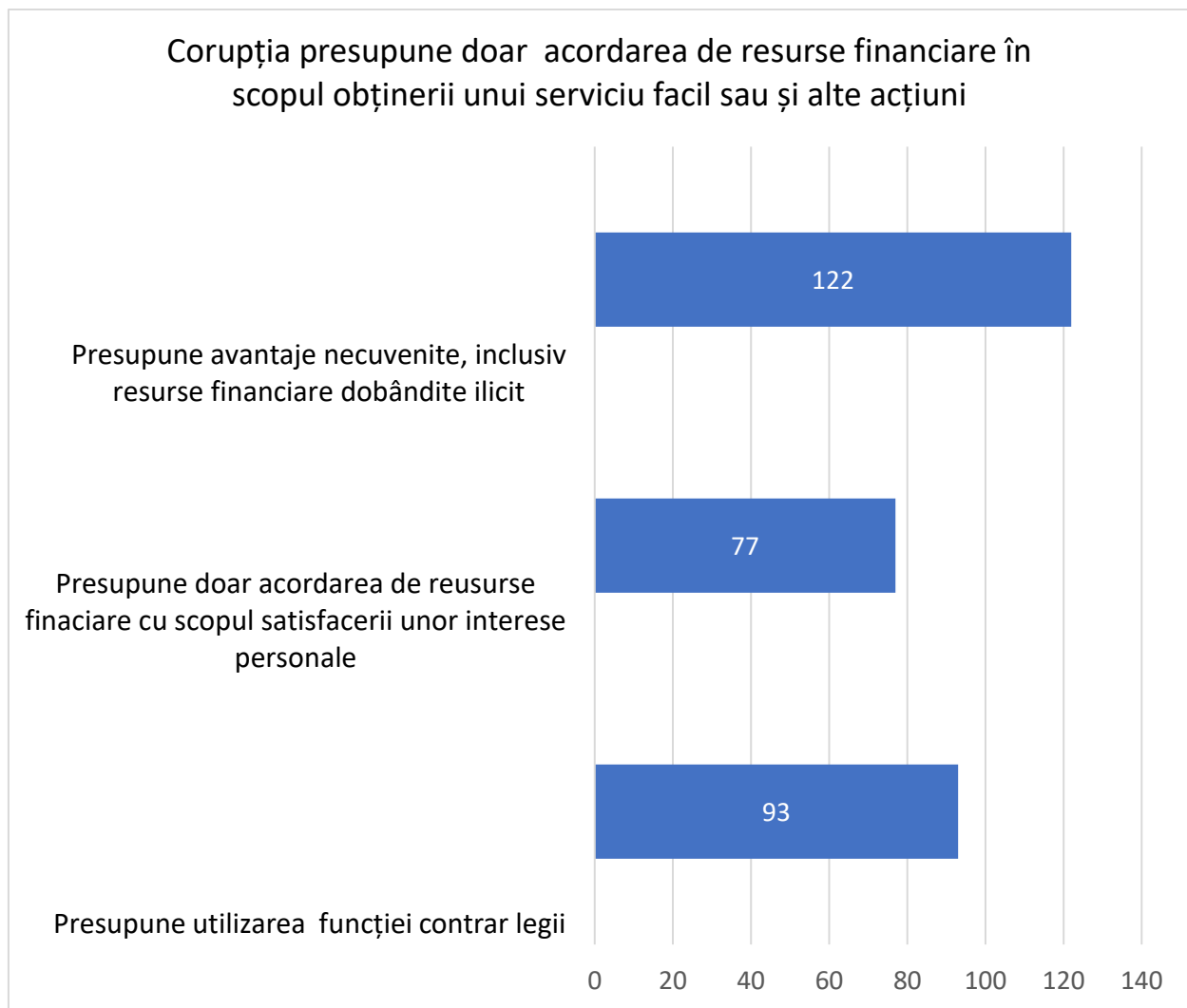
Mituirea a fost considerată ca manifestare a corupției de către peste 75% din respondenți. *Coruperea alegătorilor* și *utilizarea ilegală a unor resurse* au fost evidențiate în răspunsuri de către 102, și, respectiv 110 din persoanele intervievate. *Conflictul de interes* a fost, de asemenea, vizat de către 82 dintre elevi, iar 43 dintre aceștia consideră *favoritismul* ca modalitate prin care corupția este prezentă în societatea noastră.

*Figura 5. Răspunsuri (număr de elevi) la întrebarea **Care sunt cele mai frecvente manifestări ale corupției în societatea noastră?***

3. Corupția presupune doar acordarea de resurse financiare în scopul obținerii unui serviciu facil sau și alte acțiuni?

Cei mai mulți dintre elevii intervievați (122) au considerat că *avantajele necuvenite, inclusiv resursele financiare dobândite ilicit* constituie fenomenul de corupție. *Acordarea de resurse financiare cu scopul satisfacerii unor interese proprii* a constituit de asemenea o altă formă de corupție aleasă de 77 din respondenți pe când 93 de persoane și-au exprimat opțiunea precum că și *utilizarea funcției contrar legii* face obiectul corupției.

*Figura 6. Răspunsuri (număr de elevi) la întrebarea **Corupția presupune doar acordarea de resurse financiare în scopul obținerii unui serviciu facil sau și alte acțiuni?***

4. Care din domeniile de activitate sunt considerate cele mai corupte?

146 dintre respondenți au fost fermi în a afirma faptul că fenomenul corupției este masiv prezent în toate sferele vieții sociale. *Politica* a fost indicată în 43 de cazuri ca fiind mediul în care corupția predomină fiind urmată de justiție al cărei nivel de coruptibilitate este considerat maxim de către 31 de respondenți. 19 elevi au considerat că domeniul medicinei este unul din cele mai corupte și doar 6 persoane au considerat că domeniul educației este printre cele mai corupte.

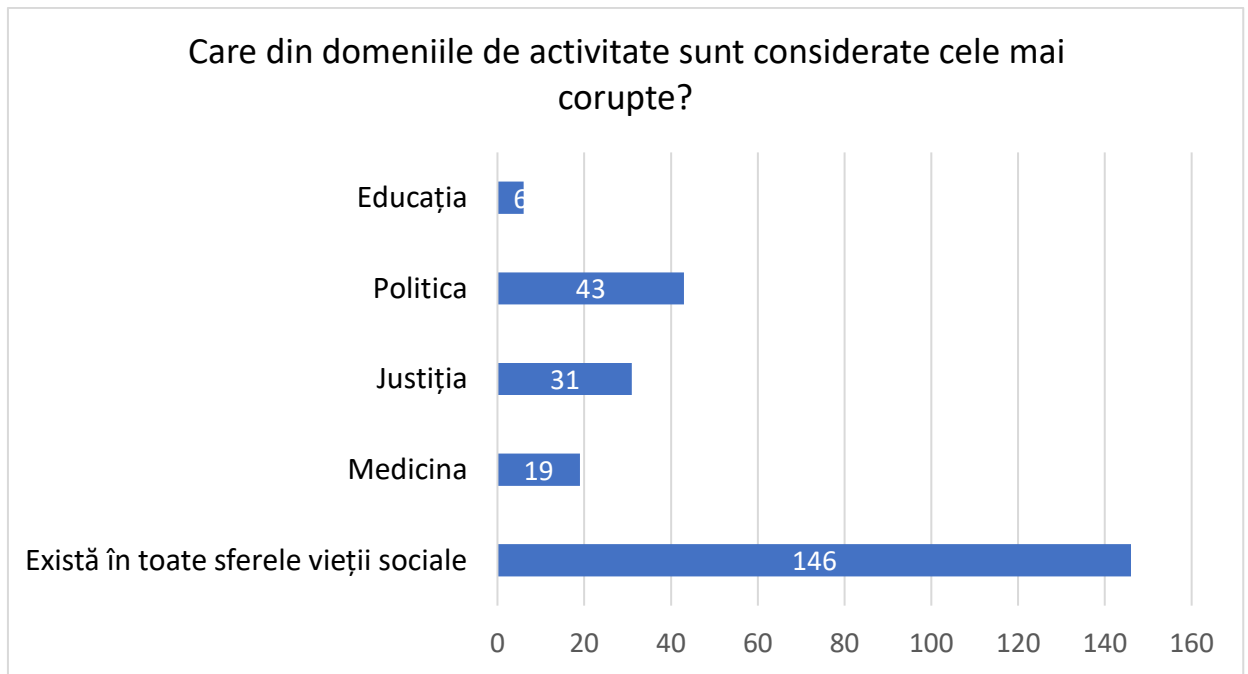

Figura 7. Răspunsuri (număr de elevi) la întrebarea **Care din domeniile de activitate sunt considerate cele mai corupte?**

5. Ce presupune coruperea activă?

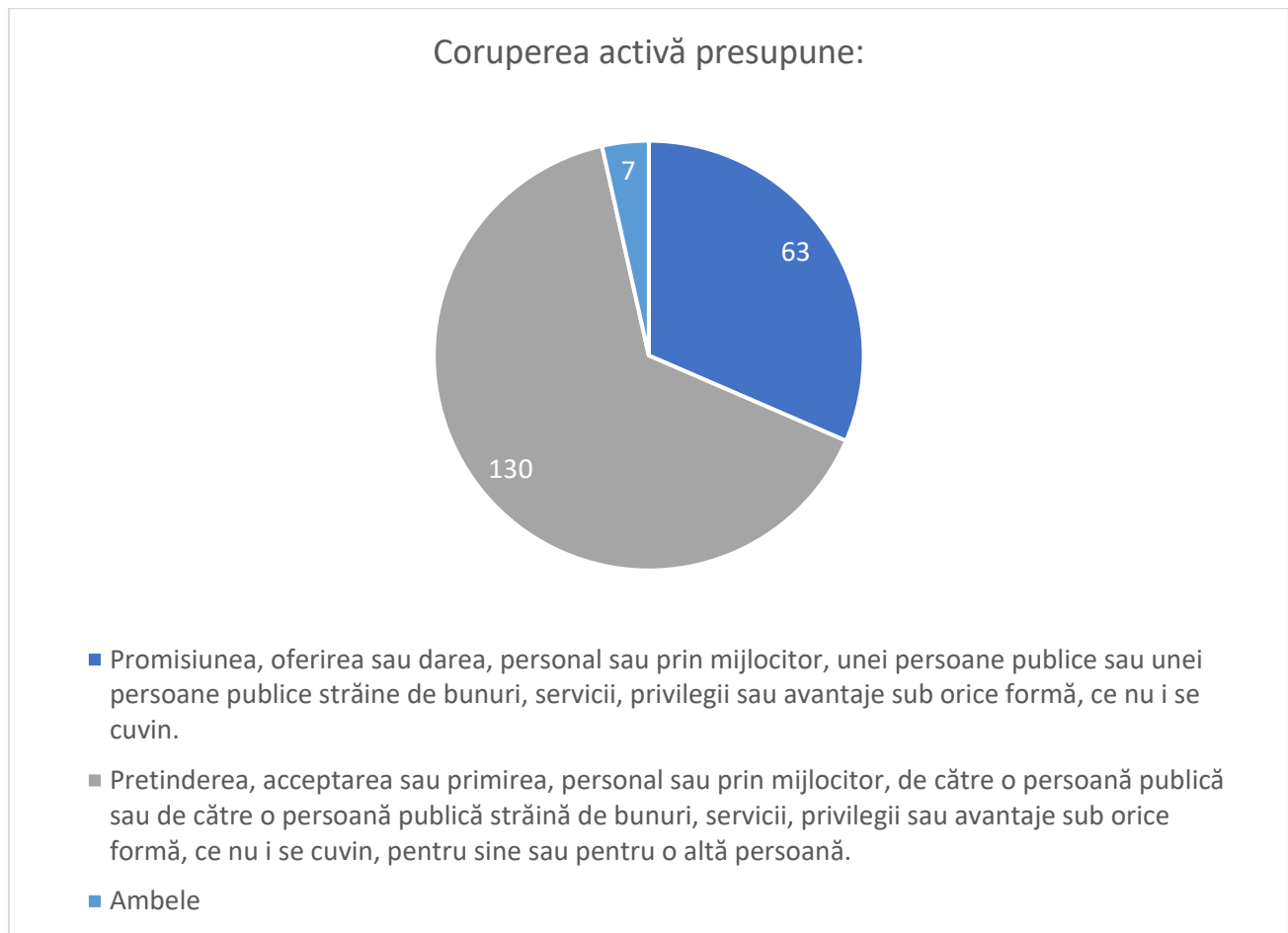

Figura 8. Răspunsuri (număr de elevi) la întrebarea **Coruperea activă presupune:?**

La acest subiect, din totalul de 200 respondenți, doar 63 au considerat în mod corect că corupția reprezintă *promisiunea, oferirea sau darea, personal sau prin mijlocitor, unei persoane publice sau unei persoane publice străine de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin*. Acest răspuns este corect datorită faptului că nu conține „acceptarea” sau „primirea” care sunt caracteristice coruperii pasive.

130 de elevi au ales varianta incorectă și anume *pretinderea, acceptarea sau primirea, personal sau prin mijlocitor, de către o persoană publică sau de către o persoană publică străină de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin, pentru sine sau pentru o altă persoană*. Doar 7 elevi au considerat corecte ambele variante.

6. Sunt acte conexe actelor de corupție următoarele acțiuni săvârșite în legătură directă cu actele de corupție

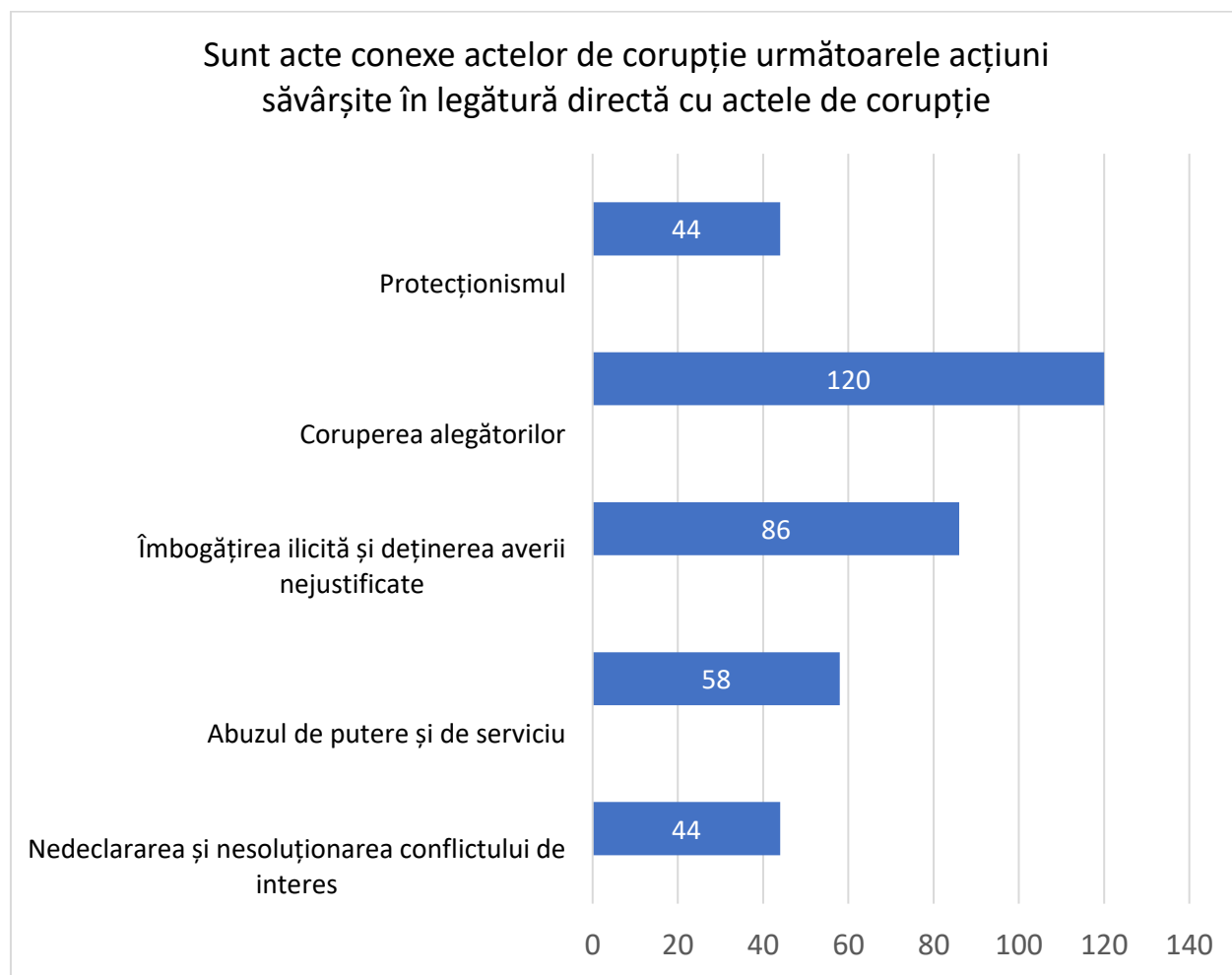

Figura 8. Răspunsuri (număr de elevi) la întrebarea **Sunt acte conexe actelor de corupție următoarele acțiuni săvârșite în legătură directă cu actele de corupție_?**

În calitate de acte conexe actelor de corupție *coruperea alegătorilor* a fost indicată în răspunsurile a 120 de respondenți. În 86 de răspunsuri *îmbogățirea ilicită și deținerea averii nejustificate* a fost indicat în calitate de act conex actelor de corupție, iar *abuzul de putere și de serviciu* se regăsește în răspunsurile a 58 de elevi. *Declararea și nesoluționarea conflictului de interes* și *protecționismul* sunt considerate acte conexe actelor de corupție de 44 de elevi.

7. Bifați organe specializate de combatere și prevenirea corupției în Republica Moldova

Cel mai cunoscut organ specializat în combaterea și prevenirea corupției reiese din răspunsurile celor intervievați ca fiind *Centrul Național Anticorupție* care a fost indicat în răspunsurile a 153 de elevi. *Procuratura Anticorupție* a fost menționată de 112 elevi. *Ministerul Justiției* a reprezentat un răspuns pentru 55 de respondenți, iar *Autoritatea Națională pentru Integritate* și *Ministerul Afacerilor Interne* a fost selectat de 45, respectiv, 40 dintre cei chestionați.

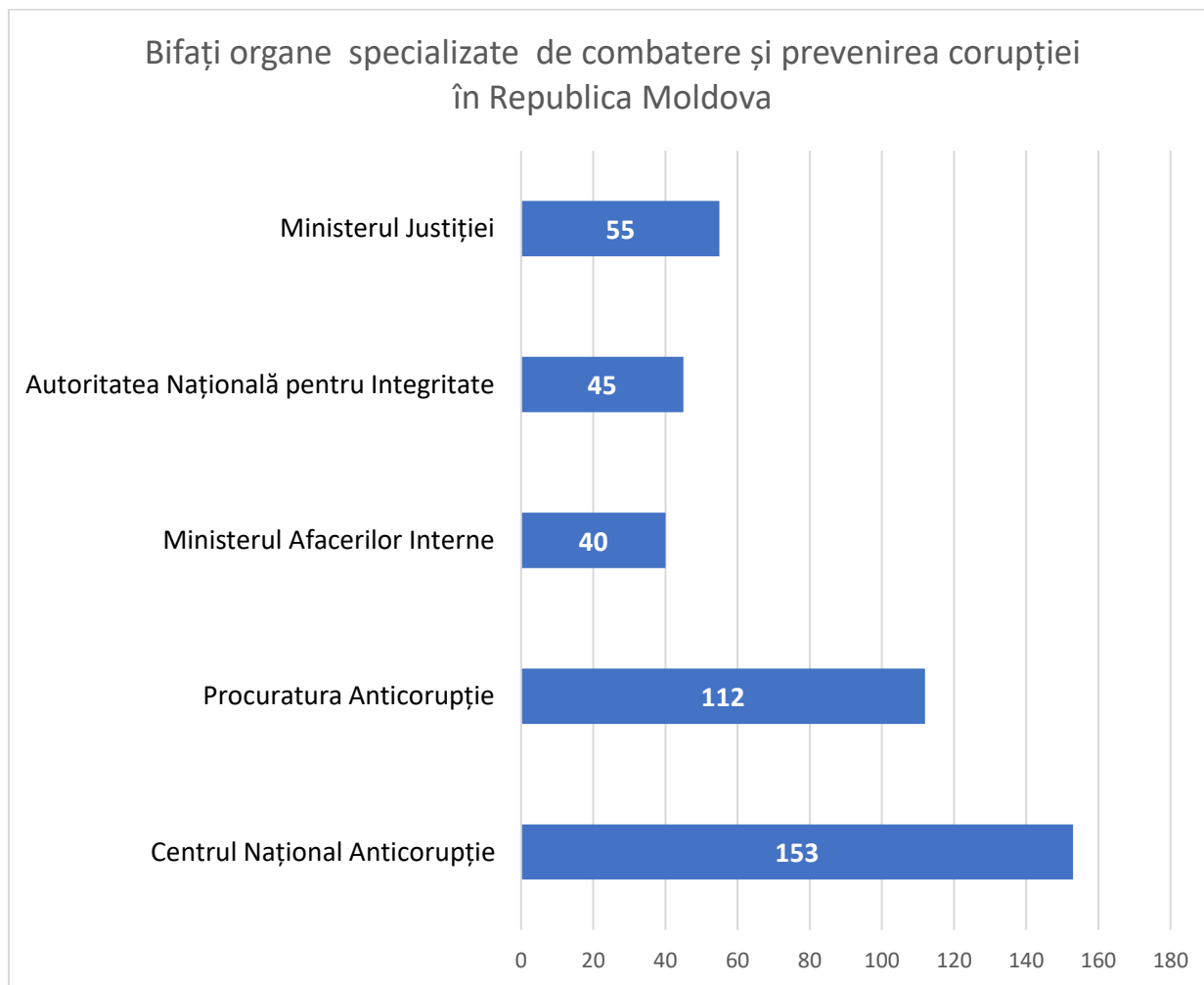

Figura 9. Răspunsuri (număr de elevi) la întrebarea de a **Bifa organele specializate de combatere și prevenirea corupției în Republica Moldova.**

8. Pacienții deseori dau cadouri medicilor în semn de mulțumire. Este aceasta întotdeauna corupție?

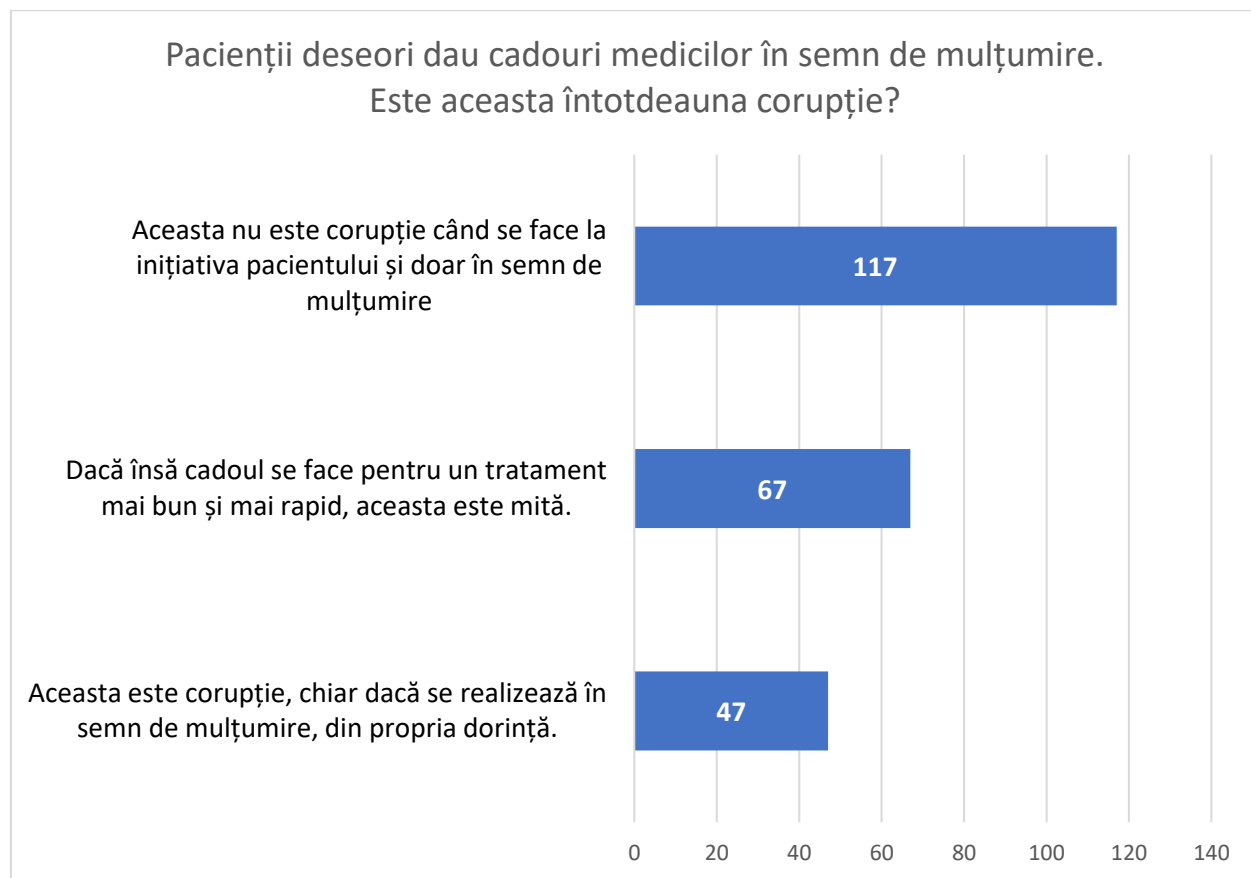

Figura 10. Răspunsuri (număr de elevi) la întrebarea **Dacă cadourile oferite medicilor în semn de mulțumire este întotdeauna semn de corupție.**

Întrebați dacă *darurile oferite de către pacienți medicilor reprezintă un act de corupție*, 117 dintre răspunsurile elevilor au scos în evidență faptul că acest gest nu reprezintă corupție atunci când se face la inițiativa pacientului și doar în semn de mulțumire. 67 dintre răspunsuri au reliefat ideea că *dacă însă cadoul se face pentru un tratament mai bun și mai rapid atunci această acțiune face obiectul mitei*. Doar în 47 dintre răspunsurile acordate s-a considerat categoric că *acest gest reprezintă un act de corupție indiferent de considerente*.

9. Un ministru preferă să-și angajeze în calitate de șef de direcție, în cadrul aceluiași minister, nora. Este aceasta corupție?

Întrebați dacă atunci când un ministru preferă să angajeze ca șef de direcție o rudă apropiată, aceasta reprezintă corupție, 136 elevi au răspuns afirmativ în timp ce 64 nu au considerat acest lucru ca fiind de natură negativă.

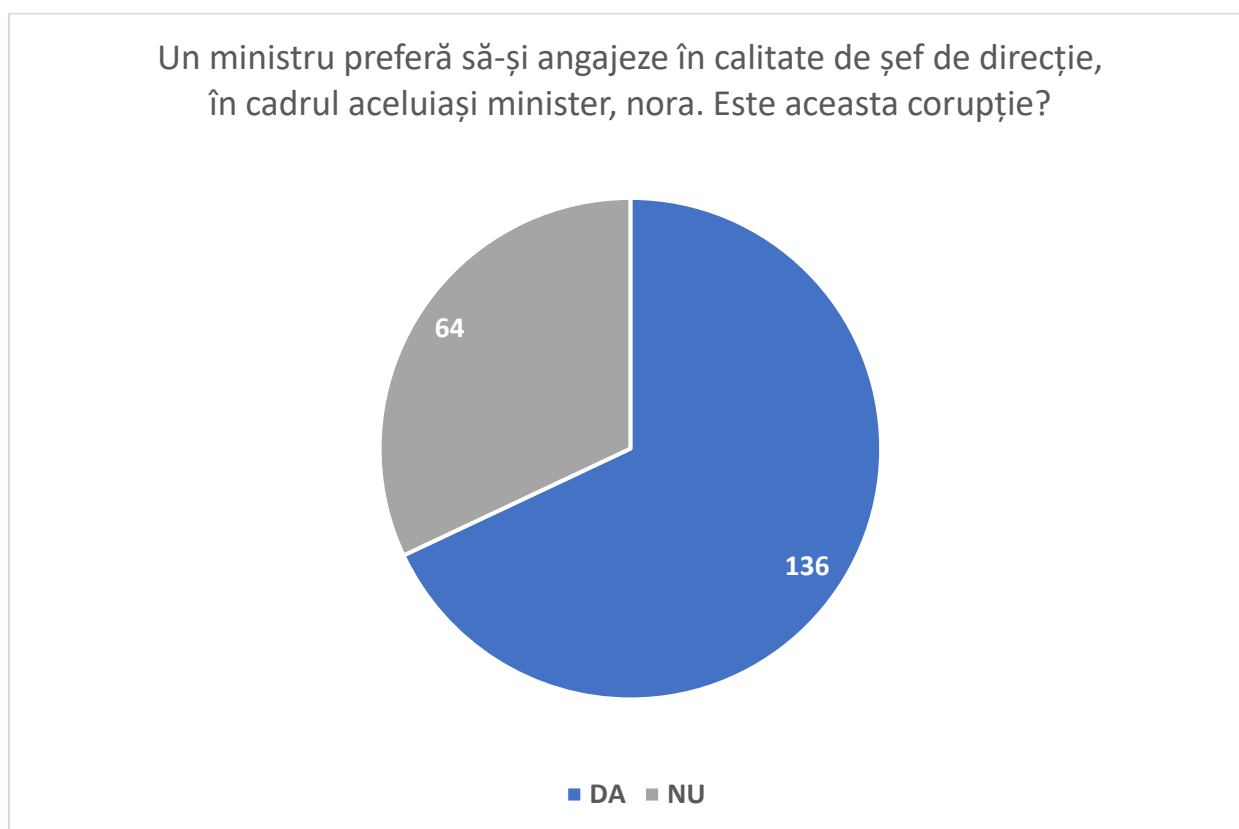
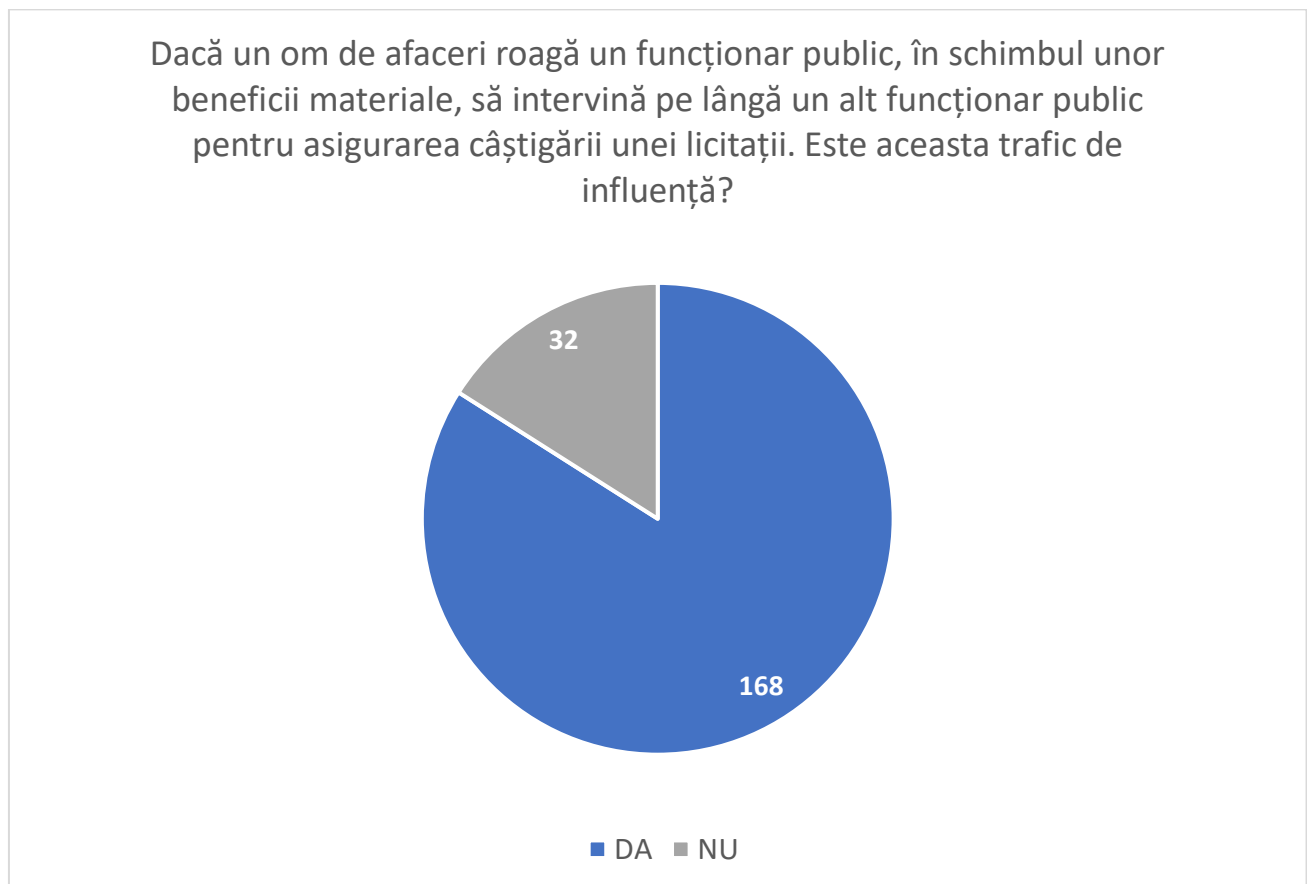

Figura 11. Răspunsuri (număr de elevi) la întrebarea **Dacă angajarea norei de către un ministru în calitate de șef de direcție în același minister reprezintă act de corupție.**

10. Dacă un om de afaceri roagă un funcționar public, în schimbul unor beneficii materiale, să intervină pe lângă un alt funcționar public pentru asigurarea câștigării unei licitații. Este aceasta trafic de influență?

168 dintre respondenți au considerat ca fiind *trafic de influență atunci când un om de afaceri roagă un funcționar public să intervină pe lângă un alt funcționar public în schimbul unor beneficii materiale în vederea câștigării unei licitații*. În schimb, 32 de elevi din totalul celor chestionați nu au văzut o acțiune ilegală în această situație.

*Figura 12. Răspunsuri (număr de elevi) la întrebarea **Dacă reprezintă trafic de influență când un om de afaceri roagă un funcționar public, în schimbul unor beneficii materiale, să intervină pe lângă un alt funcționar public pentru asigurarea câștigării unei licitații.***

11. Considerați că în raionul Soroca este mai multă sau mai puțină corupție decât în alte regiuni ale Republicii Moldova?

Din totalul celor intervievați, 159 de elevi au considerat că în raionul Soroca este mai puțină corupție decât în celelalte raioane în timp ce 41 consideră că fenomenul corupției are mai multă amploare aici.

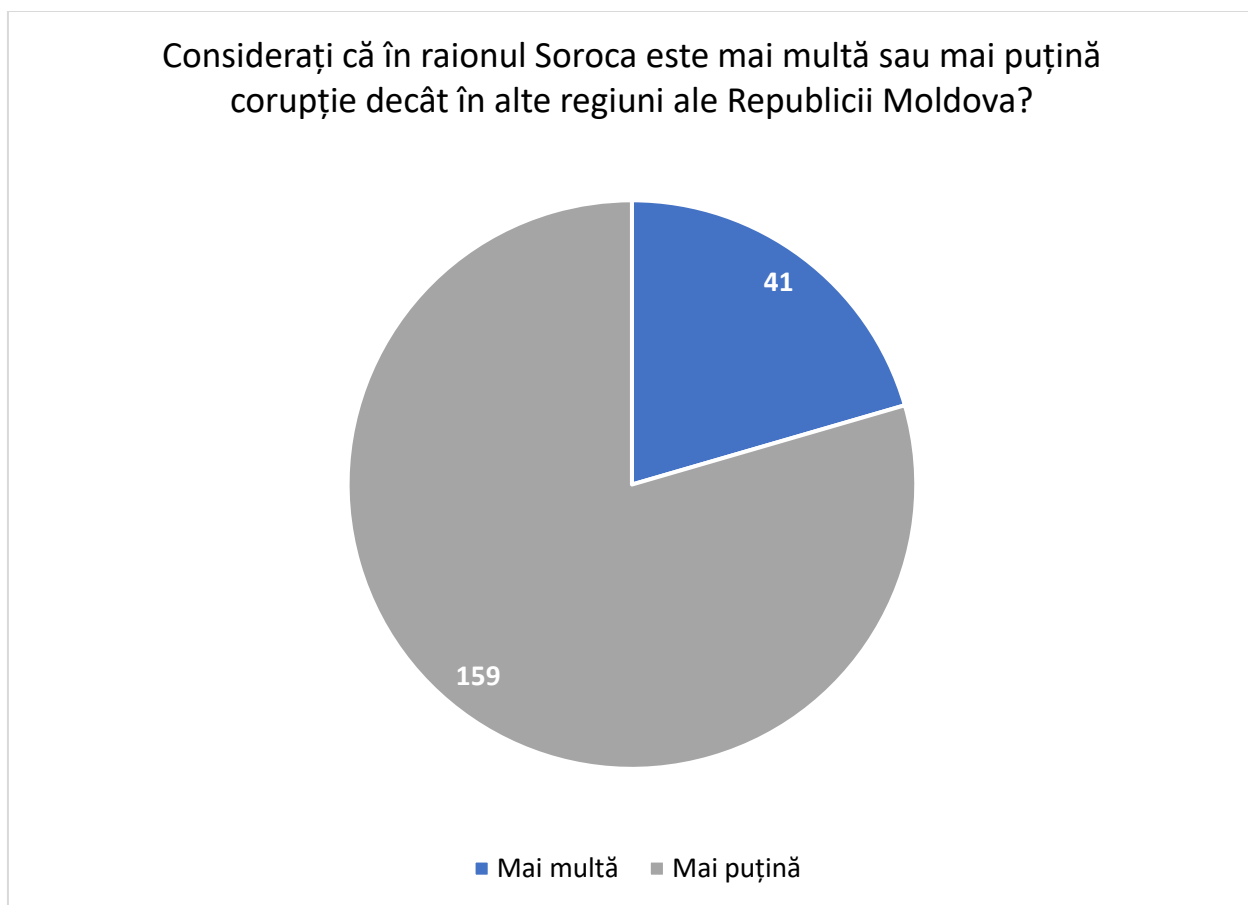

Figura 13. Răspunsuri (număr de elevi) la întrebarea **Dacă în raionul Soroca este mai multă sau mai puțină corupție decât în alte regiuni ale Republicii Moldova.**

12. Care din instituții/persoane credeți că sunt cel mai puțin corupte la nivel local?

În privința celor mai puțin corupte instituții/persoane la nivel local, *biserica* se află în topul alegerilor fiind prezentă în 59 din răspunsuri. De asemenea, *societatea civilă* se bucură de încrederea a 54 de respondenți, *poliția* urmând-o îndeaproape în 51 dintre răspunsuri. 49 dintre respondenți au menționat ca fiind mai puțini corupți *profesorii*, în timp ce *medicii* au fost aleși de către 47 dintre elevi.

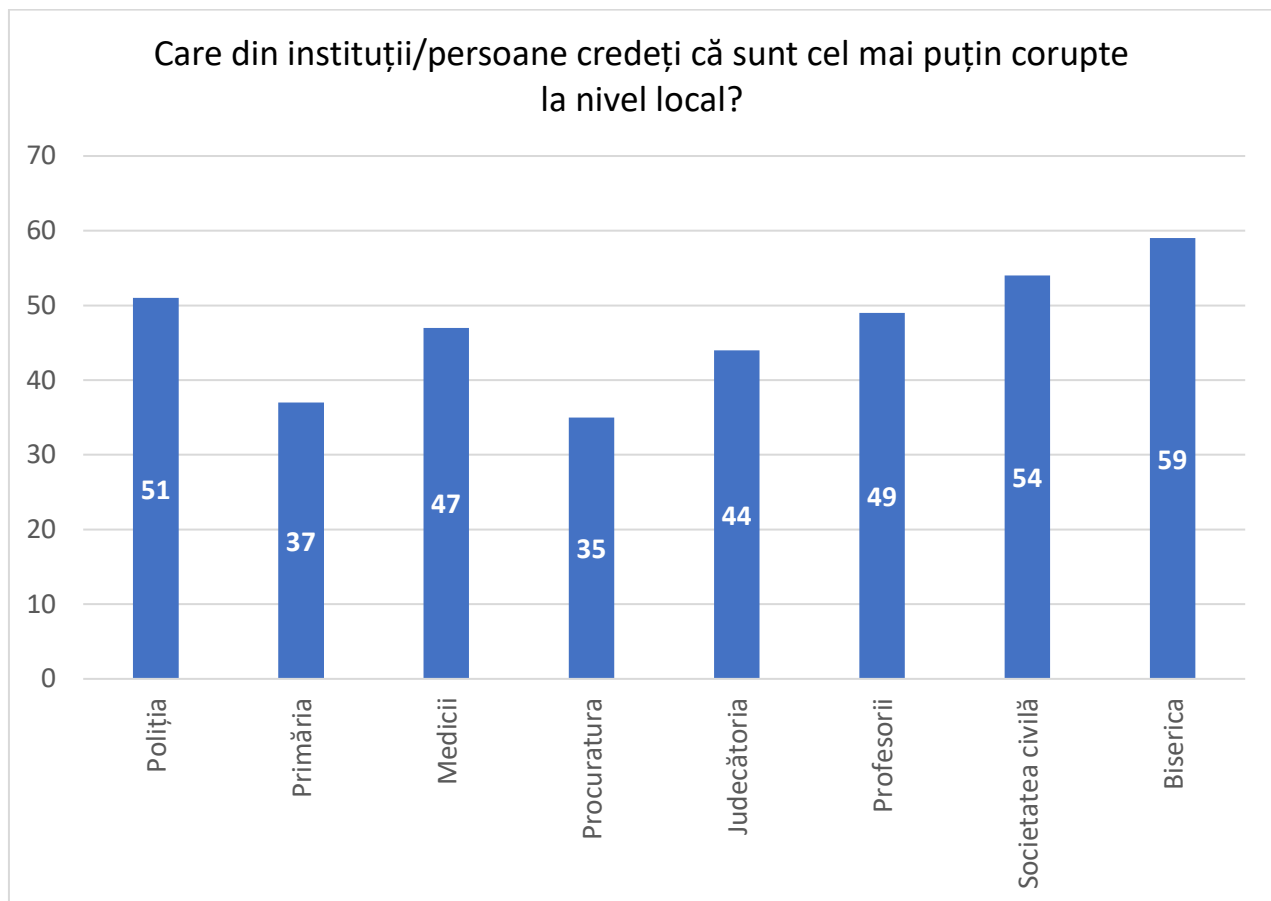

Figura 14. Răspunsuri (număr de elevi) la întrebarea **Care din instituții/persoane credeți că sunt cel mai puțin corupte la nivel local?**

13. Ce ați face dacă cineva v-ar solicita bani pentru a vă oferi un serviciu public în mod prioritar?

În cazul în care cineva ar solicita bani respondenților pentru oferirea unui serviciu public, cea mai mare parte, respectiv 104, a considerat că cea mai bună atitudine ar constitui-o anunțarea părinților, profesorilor sau altor adulți. 60 din ei ar denunța fapta la poliție în timp ce 27 ar tăcea. 4 elevi s-au abținut de la un răspuns clar, 2 nu ar accepta să ofere bani, 2 ar refuza să ofere bani, iar 1 ar anunța direct Centrul Național Anticorupție.

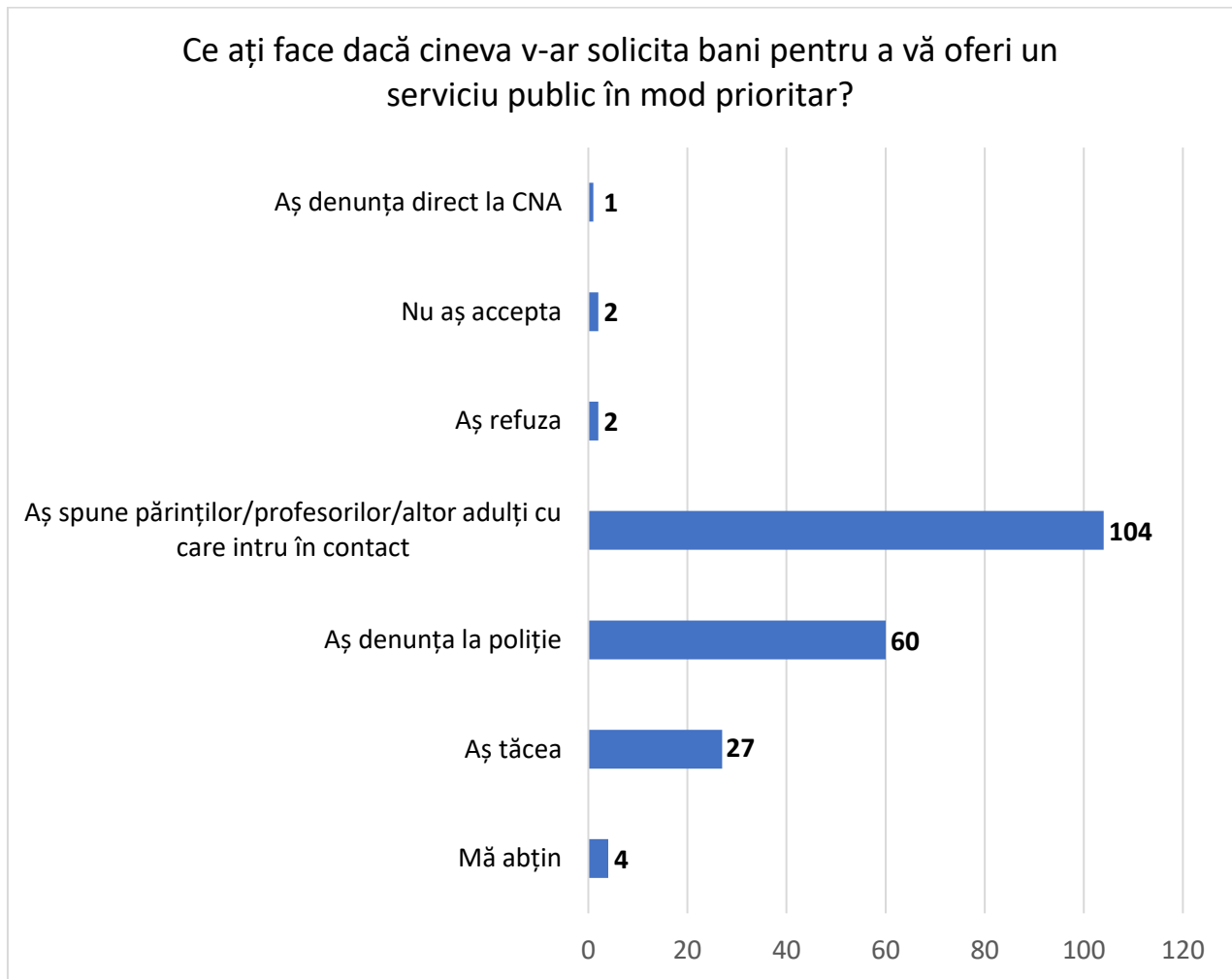

Figura 15. Răspunsuri (număr de elevi) la întrebarea ***Ce ați face dacă cineva v-ar solicita bani pentru a vă oferi un serviciu public în mod prioritar?***

14. Poate fi eradicată corupția?

Din totalul elevilor, un număr covârșitor s-a declarat optimist în privința posibilității eradicării corupției – 176, în timp ce doar 24 s-au arătat pesimiști în acești sens.

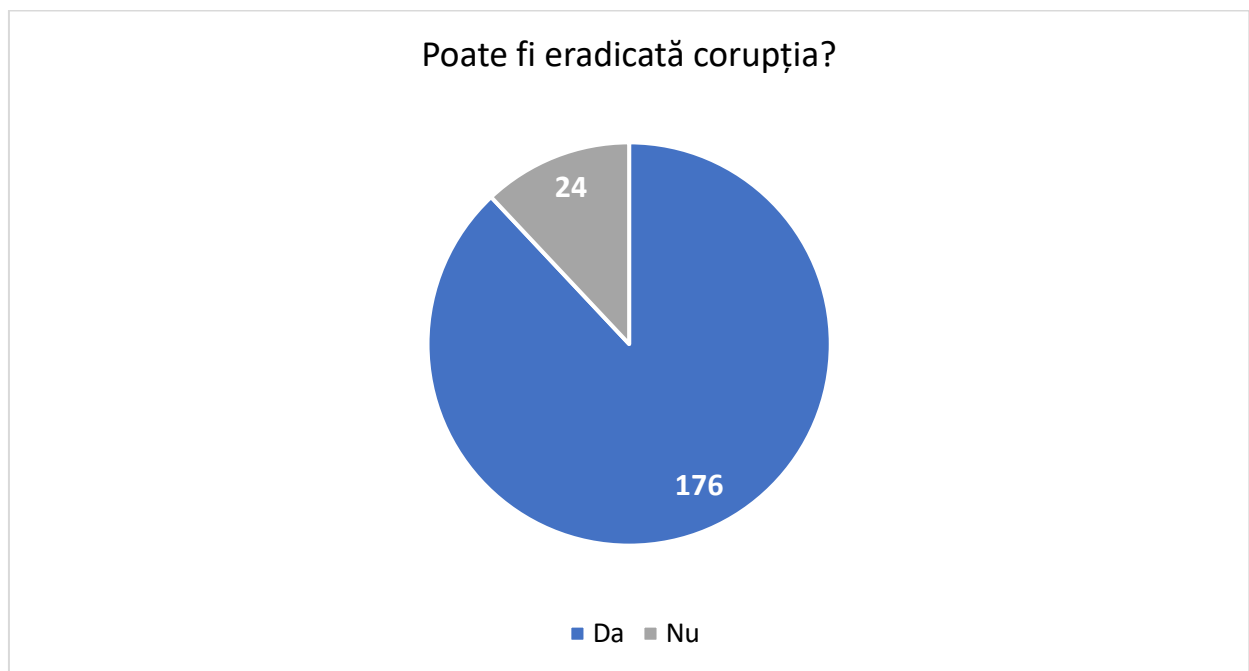

Figura 16. Răspunsuri (număr de elevi) la întrebarea **Poate fi eradicată corupția?**

15. Ce trebuie de făcut pentru a eradica corupția?

116 dintre elevii intervievați sunt de părere că soluția pentru eradicarea corupției este *pedepsirea mai aspră a făptuitorilor*. Un studiu mai intensiv în *unitățile de învățământ* ar fi util pentru 38 dintre respondenți în timp ce pentru 22 de persoane *educația părinților și a familiei* ar fi o reală soluție. De asemenea, *premierea celor care denunță actele de corupție* ar fi o soluție în 13 cazuri, iar *mărirea salariilor* reprezintă o opțiune în 4 cazuri.

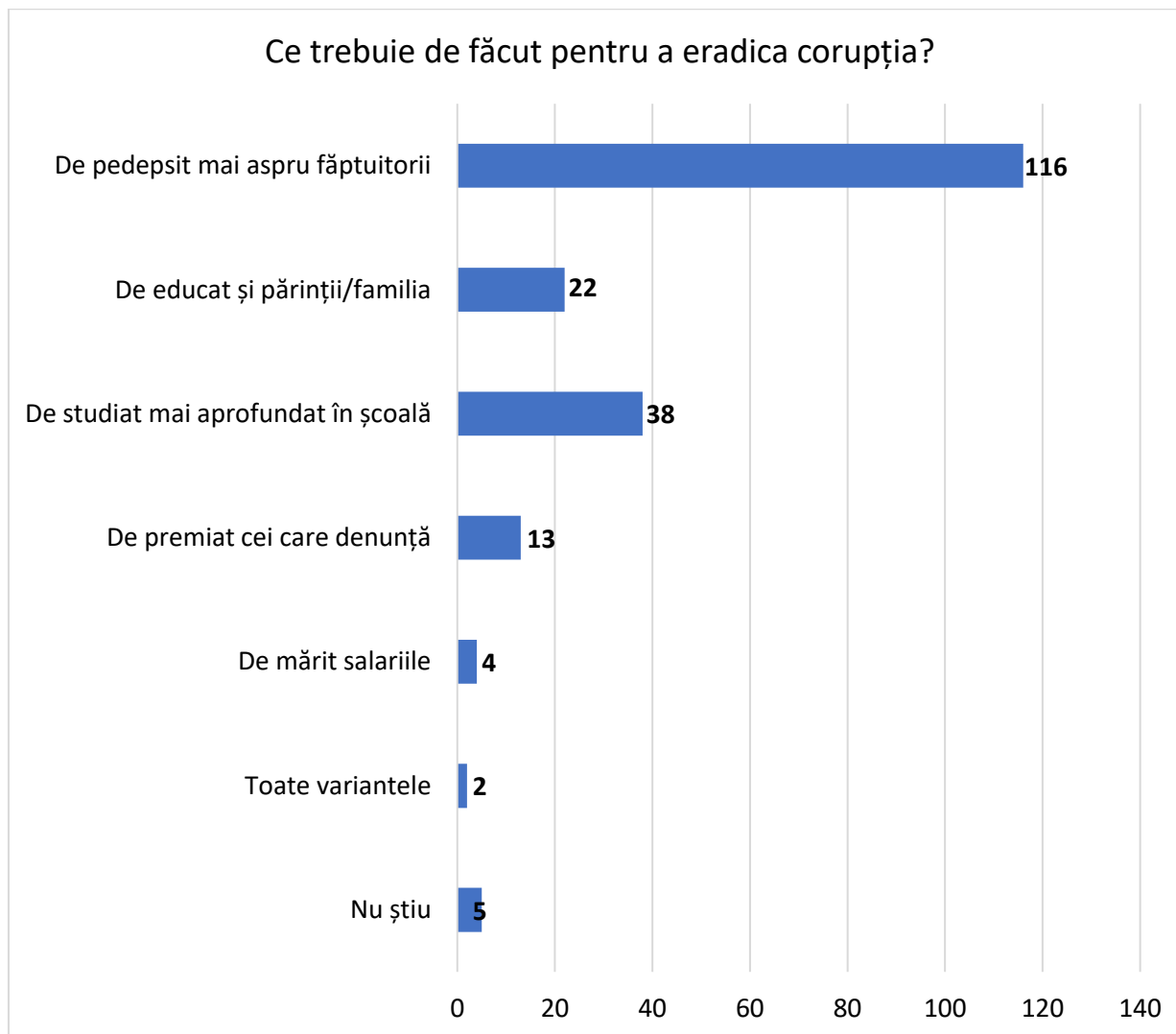

Figura 17. Răspunsuri (număr de elevi) la întrebarea **Ce trebuie de făcut pentru a eradica corupția?**

16. Cum și unde ar trebui mediatizată o campanie de sensibilizare a tinerilor împotriva corupției?

În încercarea de a afla părerea tinerilor despre modalitatea propice de mediatizare a unei campanii de sensibilizare a tinerilor împotriva corupției, răspunsurile a 116 dintre aceștia au făcut referire la *rețelele sociale* (Facebook, Instagram, Tik tok). De asemenea, în 110 din răspunsuri s-a menționat necesitatea *încurajării tinerilor la nivel local*. *Televiziunile* au constituit o modalitate de sensibilizare pentru 73 de persoane în timp ce în 32 de cazuri s-a iterat nevoia de organizare a unui *concert sau o dezbateră care să aibă în prim plan un artist*.

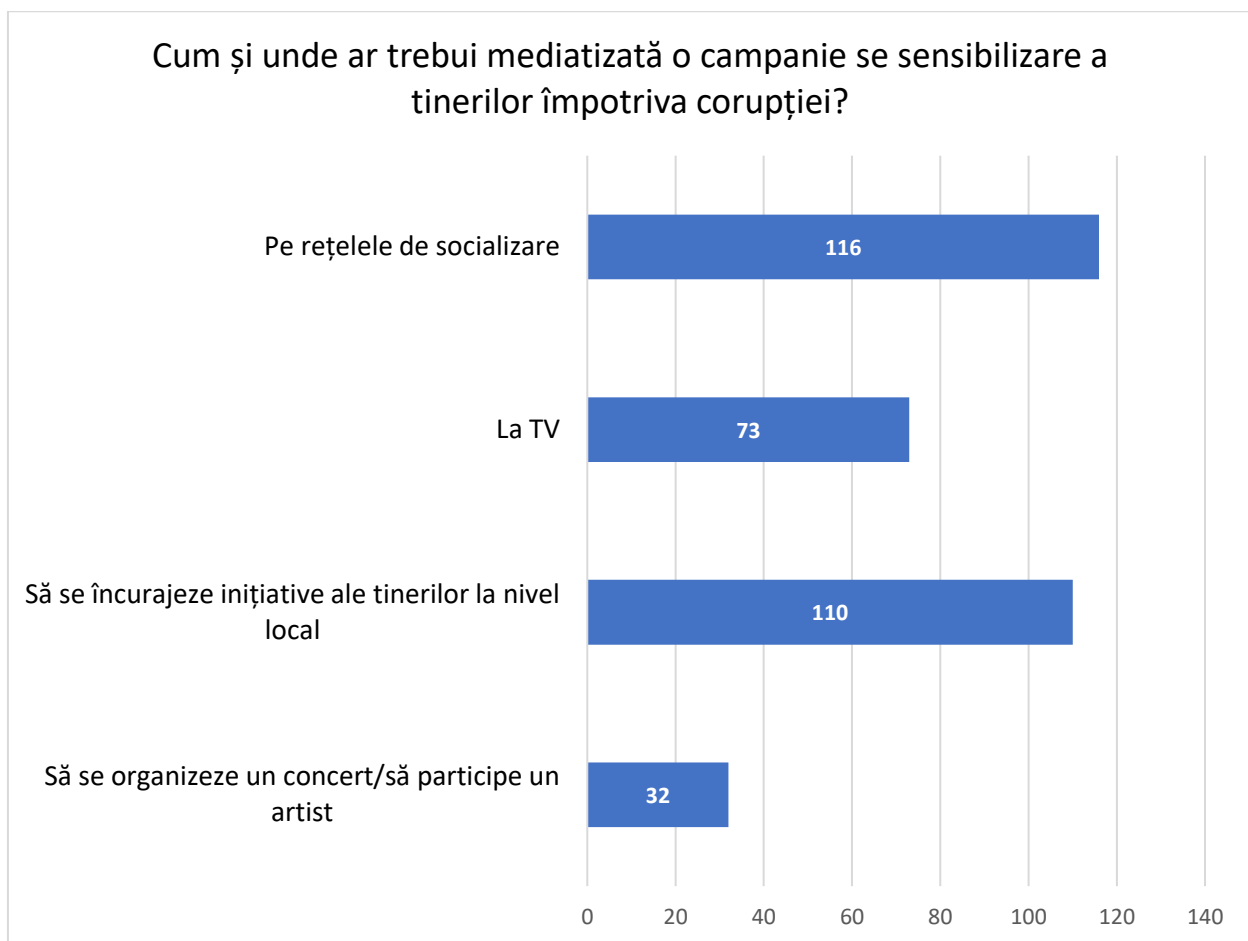

Figura 18. Răspunsuri (număr de elevi) la întrebarea **Cum și unde ar trebui mediatizată o campanie de sensibilizare a tinerilor împotriva corupției?**

17. Sunt tinerii din Soroca suficient de bine informați cu privire la fenomenul corupției?

- Conform majorității respondenților, tinerii din Soroca nu sunt suficient de bine informați. Unii tineri au menționat faptul că chiar dacă au acces la diferite surse, informațiile din surse sigure și veridice sunt oricând bine-venite.
- Unii tineri profesioniști care interacționează cu elevii au specificat că reieșind din interacțiunea cu aceștia, reiese că ei nu prea cunosc despre acte de corupție. Dacă se discută cu ei, se ilustrează prin studii de caz, le vine mult mai ușor să înțeleagă și să sesizeze actele de corupție.
- Câțiva respondenți au menționat că luând în considerare expunerea vastă la informație precum știri, accesul facil la internet există probabilitatea că tinerii vor distinge tipurile de acte de corupție, ceea ce însă nu presupune că vor fi imuni la aceasta.
- Din discuții s-a mai putut releva că tinerii nu înțeleg corupția mică. O percep ca pe ceva normal. Înțeleg și disting acțiunile care vizează sume mari, infracțiuni serioase, dar nu văd o problemă în a oferi 50 de lei în calitate de mulțumire pentru un serviciu. Nu consideră ca reprezentând ceva corupt. În plus, datorită faptului că comunitatea este mică, multe persoane se cunosc între ele. Pentru mulți, a trece fără rînd în achiziționarea unui serviciu, de exemplu, reprezintă o normalitate.
- Specificul raionului Soroca îl reprezintă comunitatea de romi. Există situații când unii dintre aceștia nu sunt suficient de bine informați și consideră, de exemplu o solicitare a unui document atunci când achiziționează un serviciu, ca un act de a pretinde mită.
- Tinerii/elevii sunt informați despre corupție în cadrul orelor de la disciplina *Educația pentru societate*, însă, în opinia majorității respondenților, nu este suficient. Cursul ar trebui dezvoltat și ar trebui să aibă o durată mai lungă.
- Tinerii au o gândire mai materialistă, vor să rezolve totul mai rapid și soluții de moment. Or, această gândire și mentalitate trebuie schimbată prin informare, conștientizare, înțelegerea consecințelor.

18. Pot distinge dintre diferitele tipuri de acte de corupție?

- Înțelegerea tinerilor asupra tipurilor de acte de corupție variază. Unii sunt conștienți cu privire la actele de corupție și o consideră inacceptabilă, în timp ce alții o consideră ca pe ceva normal sau inevitabil. Unii au specificat că în ultimii ani, mai mulți percep corupția ca pe o normalitate.
- Mulți tineri nu percep corupția mică ca pe o încălcare a legii. Unii consideră că aceasta reprezintă o „mulțumire” sau un „cadou” și atât timp „cât este oferită din proprie inițiativă” nu reprezintă un act infracțional.

19. Care ar fi temerile unui tânăr în a raporta un act de corupție?

- Tinerii s-ar putea teme de consecințe negative pentru raportarea unui act de corupție, inclusiv intimidare sau răzbunare din partea infractorilor sau a autorităților corupte (în cazurile în care se solicită de la tineri mită pentru servicii, bunuri etc.).
- Unii au menționat că încrederea într-o potențială soluționare pozitivă este mai degrabă scăzută din cauza lipsei transparenței în sistemul juridic.
- Față de generațiile anterioare, tinerii de acum au mai mult curaj. Sunt mai încrezuți, mai independenți. Trebuie doar să știe cum să identifice și să știe cum s-o raporteze.

20. Cine ar trebui să fie mai activ în informarea/sensibilizarea tinerilor cu privire la riscurile corupției?

- Familia, grădinița, școala, profesioniștii care vin în contact cu tinerii, societatea civilă.
- Toți ar trebui să transmită aceleași mesaje, dar să constituie și exemple de urmat prin comportament incoruptibil propriu.
- Toți ar trebui să-și unească și coordoneze eforturile pentru a informa și sensibiliza tinerii într-un mod interesant, cu impact.

- Școala ar trebui să pună mai mare accent pe activități interactive și non-formale. Însă contează și informarea părinților și a comunității. Dacă un tânăr vede că mama obține mai ușor de la medic un certificat, oferindu-i 50 de lei, o să-i urmeze exemplul (mai degrabă va repeta comportamentul mamei, decât să urmeze sfaturile teoretice din școală).

21. Ce îi poate sensibiliza pe tineri?

- Percepțiile și practicile negative privind corupția pot fi schimbate prin educație și conștientizare, prin eforturi de prevenție și prin aplicarea consecventă a legii.
- Informarea tinerilor prin exemple practice asupra consecințelor actelor de corupție cum ar fi vizita în cadrul unui izolator al inspectoratului de poliție, ședință de judecată, instituții penitenciare, birouri de probațiune, etc. Prin aceste metode, tinerii ar putea să înțeleagă, să analizeze și să conștientizeze faptele și consecințele.
- Ar avea impact filmulețe scurte, documentate corespunzător (ca cel în care un pacient-medic fost profesor ajunge să fie tratat de un fost student care îi oferea mită pentru a obține note bune la examene; sau care să illustreze accidente - consecințele coruperii celor care emit permise de conducere a autovehicolelor).
- Interacțiunea cu societatea civilă. Față de reprezentanții societății civile, tinerii se simt întotdeauna mai liberi, comparativ cu atitudinea față de profesori. Cu coordonatorii de tineret din cadrul ONG-urilor de multe ori tinerii dezvoltă relații de prietenie, inclusiv pentru că aceștia au un vocabular apropiat de al tinerilor, de la egal la egal, desfășoară activități interesante .

Recomandări

În ce activități ar dori să se implice tinerii pentru a afla mai mult despre corupție și riscurile acesteia?

- Implementarea de către tineri a mini-granturilor menite să contracareze corupția, cu instruirea tinerilor privind scrierea de proiecte, monitorizarea și implementarea lor
- Școli de vară/tabere de vară
- Vizite de studiu în instituții penitenciare, birouri de probațiune, ședințe de judecată, izolatoare de poliție, sediul Centrului Național Anticorupție, Procuraturii Anticorupție
- Ore informative în școli, care să se desfășoare conform unui curs bine pregătit, pentru clasele a 7-a – 12-a, cu invitați – specialiști din cadrul poliției, procuraturii, Centrului Național Anticorupție
- Campanii de informare desfășurate cu implicarea tinerilor, inclusiv pe rețelele de socializare, prin realizarea de filmulețe scurte, flash mob-uri, podcast-uri cu invitați (de ex. influenceri populari printre tineri)
- Teatru social – montarea unui spectacol cu și pentru tineri care să transmită realitățile din societate și să aibă un mesaj de impact
- Elaborarea de materiale informative cu implicarea tinerilor (pliante, broșuri, postere), inclusiv a unui material de curs pentru instituțiile de învățământ, care să fie distribuite în comunitate sau instituții de învățământ de tinerii care le-au elaborat
- Concurs de fotografii
- Concurs de eseuri
- Organizarea de paneluri de discuții cu specialiștii în comunitățile rurale cu implicarea tinerilor
- Organizarea de sondaje de opinie, interviuri (inclusiv în stradă) de către tineri
- Elaborarea unui joc de societate pe domeniul corupției
- Implicarea tinerilor în jocuri de rol (de exemplu cum să denunțe corect un act de corupție)

- Crearea unui hub al tinerilor (să fie asigurați cu spațiu unde să se poată întâlni) pe domeniul riscurilor fenomenului corupției
- Elaborarea și desfășurarea unui Quizz
- Organizarea unui Hackaton pe tematica înțelegerii de către tineri a corupției și riscurilor acesteia
- Tinerii specialiști din cadrul instituțiilor care oferă servicii publice au exprimat necesitatea de fi instruiți cu privire la modul în care să interacționeze cu cetățenii care încearcă să comită acte de „mulțumire” pentru serviciile acordate în mod gratuit. Tinerii angajați trebuie informați cu privire la obligația denunțării chiar în cazul refuzului mitei. Trebuie să cunoască cum să acționeze.
- Tinerilor ar trebui să li se livreze informație clară, să le fie explicate metodele de denunțare, etapele, telefoanele de contact, pașii, modul de documentare a probelor, finalitatea unui denunț. Tinerilor trebuie să li se explice noțiunea de „avertizor de integritate” și conotațiile pe care îl comportă acest comportament în mentalitatea colectivă. De asemenea, o explicație clară a acțiunilor corupte – favoruri, promisiuni, influențe, cadouri, consecințelor acestora și răspunderea prevăzută de lege
- Desfășurarea campaniilor de informare/sensibilizare în instituțiile de învățământ înainte de examenele de bacalaureat
- Informarea tinerilor din localitățile rurale, a tinerilor vulnerabili, a celor din centrele de plasament care au acces redus la internet

Ce mesaje ar trebui să transmită o campanie de sensibilizare anti-corupție pentru a fi eficientă?

- „corupția este inacceptabilă și are un impact negativ asupra societății și economiei”
- „corupția te trece fără rând, îți economisește timp, dar corupția nu te tratează, nu te protejează de accidente, nu are sentimente umane și nici empatie”
- „de la tine începe lupta cu corupția, tu poți face diferența”
- „nu da banul, investește-l în tine, nu în funcționari corupți”